

EESTI PÕLLUMAJANDUSE AKADEEMIA

METOODILINE JUHEND

POLIITILISE ÕKONOOMIA (KAPITALISTLIKU TOOTMISVIISI) SEMINARIÕPPUSTEKS

KOOSTATUD 110-TUNNILISE PROGRAMMI JÄRGI

TARTU 1965

Eesti Põllumajand. Akadeemia. Tartu.

ARH

EESTI PÕLLUMAJANDUSE AKADEEMIA
PÕLIITILISE ÕKONOOMIA KATEEDER

METOODILINE JUHEND

POLIITILISE ÕKONOOMIA
(KAPITALISTLIKU TOOTMISVIISI)
SEMINARIÕPPUSTEKS

KOOSTATUD 110-TUNNILISE PROGRAMMI JÄRGI

TARTU 1965

Эстонская сельскохозяйственная академия
г. Тарту, ул. Рийа, № 12
МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ПО ПРОВЕДЕНИЮ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ
ПО ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЭКОНОМИИ
(капиталистический способ производства)
Составлено по программе на 110 часов
На эстонском языке

2
Tartu Riikliku Olikooli
Raamatukogu
65032

ARHIIVKOGU

Poliitilise ökonomia kursuse omandamisel on eriline koht ja tähtsus seminaridel.

Seminarid, mis toimuvad plaani kohaselt vastavates õppe-rühmades ja ettenähtud teemade järgi, erinevad loengutest eelkõige selle poolest, et siin kuulub a k t i i v n e osa üliõpilastele.

Üliõpilase aktiivsuse peamisteks näitajateks on:

1) pidev, kohusetruu ja tähelepanelik osavõtt igast seminarist ning tahe omandada võimalikult ammendava põhjalik-kusega seminarides käsitletavate küsimuste olemus;

2) omaalgatuslik esinemine referaatidega või sõnavõt-tudega vastavalt seminari teemale;

3) sisuliste küsimuste esitamine referentidele ja sõna-võtjatele, teemakohase seltsimeheliku diskussiooni algatamine või sellest osavõtt;

4) oskus analüüsida ja hinnata positiivset referaati-des ning sõnavõttudes; kriitiline ja eneskriitiline suhtu-mine kõigisse puudustesse ning ebatäpsustesse, mis võivad ilmned seminari teema materjalide käsitlemisel või seltsi-mehelikes diskussioonides; otsingud probleemide õigemaks ja süvendatud lahendamiseks; esinemine oponendina ja oskus kaitsta õigeid, printsiipiaalseid seisukohti.

Aktiivsus (või ka passiivsus) seminarides ei teki ise-enesest, vaid sõltub mitmetest teguritest. Iga üliõpilane võib seminaride tööst aktiivselt osa võtta ainult siis, kui ta põhjalikult ja mõtlevalt valmistub igaks seminariks. Ainult vajalik hulk teadmisi annab võimaluse nende aktiiv-seks kasutamiseks. Passiivsus seminariõppustel reedab tava-liselt üliõpilase mitteküllaldast ettevalmistust seminari-deks ning sellest tulenevat mõttelaiskust.

Seminarideks põhjaliku ettevalmistumise eeldusteks on:

1) tutvumine poliitilise ökonomia kursuse programmi nõuetega;

2) loengutes kuulud materjalide iseseisev läbimõtlemine ja seostamine seminariteema ülesannetega;

3) süvenemine õpiku¹ vastavatesse peatükkidesse ja nende sisu seostamine seminariteema küsimustega;

4) seminarikavas ettenähtud kohustusliku kirjanduse (marksismi-leninismi klassikute tööde, NLKP kongresside ja pleenumite materjalide jne.) mõtestatud lugemine, läbitöötamine ning konspekterimine vastavalt seminariteemas püstitatud ülesannetele;

5) tutvumine näitlike õppevahenditega, skeemidega, tabelitega ning seminariteema-kohaste statistiliste materjalidega;

6) soovitatud lisakirjandusega tutvumine ning selle seostamine seminariteema küsimustega.

Lisaks ülalmainitule on vajalik, et üliõpilane oleks kursis oluliste majanduslike ning poliitiliste päevaküsimustega kapitalistlikus maailmas, loeks pidevalt ajalehti ja ajakirju, jälgiks raadio- ja televisioonisaateid, külastaks kino- ja teatrietendusi, puhkehetkel aga loeks soovitatud ilukirjandust, milles kunstipärases vormis leiavad kajastuse ka poliitökonoomilised probleemid.

Eesti Põllumajanduse Akadeemias toimuvad poliitilise ökonoomia seminarid r e f e r a a t s e m i n a r i d e vormis. Olenevalt seminariteema küsimuste ulatusest ja nende käsitlemiseks ettenähtud ajast võib ühe seminariteema piires ära kuulata ja läbi arutada 2-4 referaati. Ühe referaadi esitamiseks antakse aega 15 minutit. Referaatide näidisteedmad igaks seminariks on toodud käesolevas juhendis.

Loenguvooru läbiviiva (eksameid vastuvõtva) või antud seminarirühma juhendava (arvestusi vastuvõtva) õppejõu aränagemisel võib vajaduse korral keskendada ühele seminari-
teema küsimusele mitu referenti, esitada seminari päevakor-

¹ Eesti Põllumajanduse Akadeemia kõigi teaduskondade üliõpilastele on kehtiv k o h u s t u s l i k u õpikuna "NSVL Teaduste Akadeemia. Majanduse Instituut. Poliitiline ökonoomia. Õpik. Neljas, ümbertöötatud ja täiendatud trükk, Tallinn 1963."

da täiendavaid referaadi teemasid, lühendada või pikendada referaatide esitamise aega, viia mõned näidisteemad sõnavõtu korras käsitlemiseks jne.

Iga üliõpilane peab olema ette valmistunud sõnavõtuks kõigi antud seminaris ettenähtud näidisteemade kohta. Juhul, kui ametlik referent puudub, on juhendaval õppejõul õigus ootamatult nimetada selleks iga seminarist osavõtvat üliõpilast.

Üliõpilastel on soodne võimalus kasutada seminariks ettevalmistumisel poliitilise ökonomia õppekabinetis leiduvat kirjandust, süstematiseeritud katalooge, näitlikke õppevahendeid, tabeleid, skeeme, statistilisi kogumikke ning saada vajalikku konsultatsiooni. Õppekabineti vahendeid saab kasutada ainult kohapeal ja neid ei laenutata õppekabineti ruumidest väljaviimiseks.

Tavaliselt kulgeb seminar järgmiselt:

- 1) seminari juhendava õppejõu sissejuhatav sõnavõtt,
- 2) üliõpilaste referaadid,
- 3) küsimuste esitamine referentidele ja viimaste vastused esitatud küsimustele,
- 4) oponentide esinemised referaatide kohta,
- 5) referaatide ja seminaride põhiküsimuste arutamine sõnavõttude või diskussiooni korras,
- 6) referentide lõppsõnad,
- 7) juhendava õppejõu kokkuvõtte seminari tulemustest.

Iga üliõpilase konkreetset osavõttu seminari tööst (esinemist referendina, oponentina, sõnavõtjana, diskussiooni algatajana jne.) arvestab ja hindab seminari juhendav õppejõud. Seminarides aktiivsed ja positiivsete töötulemustega üliõpilased saavad semestri a r v e s t u s e seminaride käigus. Seminariks mitteküllaldaselt ettevalmistunud, lünklike teadmistega üliõpilasi, samuti neid, kes real seminaridel on jäänud passiivseteks, kutsutakse kohustuslikuks järelkontrolliks juhendava õppejõu konsultatsioonidele või peetakse nendega samal teemal seminar väljaspool planeeritud õppeaega. Arvestuse mittedaamise korral seminarides ei pääse üliõpilane eksamile.

POLIITILISE ÖKONOOMIA AINE JA TEMA MEETODI PÕHIJONED

Seminari eesmärk: Teha selgeks

- 1) poliitilise ökonomia üldised kategooriad;
- 2) tootmisviisi mõiste ja sisu;
- 3) majandusseaduste olemus;
- 4) poliitilise ökonomia kui teaduse uurimisobjekt ja tema aine määrang;
- 5) poliitilise ökonomia klassiiseloom ja marksistlik-leninliku poliitilise ökonomia tähtsus töölisklassi võitluses kapitalismi kukutamise ning kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest;
- 6) poliitilises ökonomias kasutatavad peamised uurimismeetodid.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Mis on tööprotsess ja millistest momentidest ta koosneb?
2. Tootmine, vahetus, jaotamine ja tarbimine, nende erinevus ja ühtsus.
3. Tootmisviisi sisu analüüs.
4. Ühiskonna arenemise majandusseadused.
5. Poliitilise ökonomia kui teaduse määrang.
6. Millest on tingitud poliitilise ökonomia klassiiseloom ja milleks see kohustab aktiivset võitlejat kommunistliku ühiskonna ülesehitamisel kaasaegsetes tingimustes?
7. Teaduslikud abstraktsioonid ja nende osa tootmissuhete tunnetamise protsessis.

Kohustuslik kirjandus

K. M a r x, Poliitilise ökonomia kriitikast. Eessõna.

K. Marx ja Fr. Engels, Valitud teosed, I kd., Tallinn
1957, lk. 280-283.

K. M a r x, Kapital, I kd., V ptk., § 1, "Tööprotsess",

Tallinn 1953, lk. 159-166.

Fr. E n g e l s, Kõne Marxi haual, K. Marx ja Fr. Engels, Valitud teosed, II kd., Tallinn 1960, lk. 138-139.

V. I. L e n i n, Mis on "rahvasõbrad" ja kuidas nad võitlevad sotsiaal-demokraatide vastu, Teosed, 1. kd., lk. 136, 145, 161-162.

V. I. L e n i n, Retsensioon. A. Bogdanov. Majandusteaduse lühikursus, Teosed, 4. kd., lk. 32-39.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, Sissejuhatus, Esimene osa, § 1; Teine osa, § 5, p. 3, Tallinn 1961.

Lisakirjandus

K. M a r x, Kapital, I kd., Eessõna esimesele trükile, Järelsõna teisele trükile, Tallinn 1953.

Fr. E n g e l s, Anti-Dühring, Teine osa, I ptk., Tallinn 1954.

K. M a r x ja Fr. E n g e l s, Kommunistliku partei manifest, K. Marx ja Fr. Engels, Valitud teosed, I kd., Tallinn 1957.

V. I. L e n i n, Marksismi kolm allikat ja kolm komponenti, Teosed, 19. kd., lk. 3-8.

A. R a u d, Karl Marxi majandusõpetuse kujunemisest ja arenemisest, Tallinn 1960, lk. 3-16.

A. R a u d, K. Marx D. Ricardo majandusõpetusest, Tallinn 1962, lk. 25-32, 78-86.

Критика буржуазных экономических теорий, М. 1960, I ptk., lk. 5-39.

Ilukirjandus

M. G o r k i, Ема.

Т е м а н р. 2

KAUBATOOTMINE. KAUP JA RAHA

Seminari eesmärk: Õppida tundma kaubatootmise majanduslikke kategooriaid, kauba omadusi, raha tekkimist, olemust ja funktsioone, kaupa ja raha kui inimestevahelist ühiskondlikku suhet ning väärtusseadust kui kaubatootmise majandusseadust.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Mille poolest erineb kaubatootmine naturaalmajapidamisest?
2. Lihtsa kaubatootmise ja kapitalistliku kaubatootmise ühetüübilisus ning erinevus.
3. Kaup ja selle omadused.
4. Individuaalne ja ühiskondlikult vajalik töö.
5. Kaubas kehastunud töö kaheksugune iseloom.
6. Väärtusvormid. Vahetuse ja väärtusvormide arenemise ajalooline protsess.
7. Väärtusseadus ja tema osa kaubatootmise arenemises.
8. Kaubafetišism.
9. Raha funktsioonid ja olemus. Raharingluse seaduspärasused.

Kohustuslik kirjandus

- K. M a r x, Kapital, I kd., I ja III ptk., Tallinn 1953.
V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., I osa, Teosed, 3. kd.

Lisakirjandus

- A. R a u d, K. Marx D. Ricardo majandusõpetusest, Tallinn 1962, II ptk., § 2.
A. R a u d, Kuidas Karl Marxi "Kapitali" lugeda, õppida ja konspekteerida, TRÜ Rotaprint, Tartu 1961.

Ilukirjandus

- I. I l f ja J. P e t r o v, Kaksteist tooli. Kuldasvasikas.
J. P ä r n, Oma tuba, oma luba.
A. T š e h h o v, Talumehed. Jutustusi, Tallinn 1953.
Fr. T u g l a s, Hingemaa, Teosed, I kd., Tallinn 1957.
V. Š i š k o v, Sünge jõgi.
V. Š i š k o v, Jemeljan Pugatšov.
S. Z l o b i n, Stepan Razin, I ja II osa.

T e e m a n r. 3
KAPITAL JA LISAVÄÄRTUS

Seminari eesmärk: Mõista ja osata seletada, kuidas tekkis kapital inimestevahelise suhtena, milles seisneb kapitalistliku ekspluateerimise olemus ning kuidas toimib kapitalismi põhiline majandusseadus - lisaväärtuse seadus.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Kapitalistlik eraomandus kapitalistlike tootmissuhete nurgakivina.
2. Kapitali üldvalem ja selle näiline vastuolu.
3. Tööjõud kui kaup ja selle kauba iseärasused.
4. Lisaväärtuse tootmise protsess.
5. Lisaväärtuse suurendamise kaks viisi.
6. Kapitalismi kolm arenemisstaadiumi tööstuses.
7. Lisaväärtuse seadus ja kapitalismi põhiline vastuolu.

Kohustuslik kirjandus

- K. M a r x, Kapital, I kd., Tallinn 1953, IV ptk.; V ptk., lk. 159, 165-166, 172-174; VI ptk., lk. 177-178, 180, 185; VIII ptk., lk. 175, 261; X ptk., lk. 276-280; XI ptk., lk. 282, 285-286, 291; XII ptk., lk. 294, 299, 314; XIII ptk., lk. 330, 333, 355-356; XIV ptk., lk. 440-442; XXI ptk.; XXIV ptk., § 1, lk. 621; § 2; § 3, lk. 637; § 4; § 5; § 6, lk. 652.
- V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, V ptk., osad V ja VI; VI ptk., osad I ja III-VII; VII ptk., osad I ja XII, Teosed, 3. kd.
- V. I. L e n i n, Viiskümmend aastat pärisorjuse kaotamisest, Teosed, 17. kd.

Lisakirjandus

- V. I. L e n i n, Higi väljapressimise "teaduslik" süsteem, Teosed, 18. kd.

- V. I. L e n i n, Töölaliste palgad ja kapitalistide kasum Venemaal, Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Tööpäev Moskva kubermangu vabrikutes, Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Karl Marx, osa "Lisaväärtus", Teosed, 21. kd.
- A. R a u d, K. Marx D. Ricardo majandusõpetusest, Tallinn 1962, II ptk., § 4, lk. 110-127.

Ilukirjandus

- M. G o r k i, Artamonovite ettevõtte.
- M. G o r k i, Kollase saatana linn.
- A. K i t z b e r g, Kauka jumal.
- A. K u p r i n, Molok. Jutustused, Tallinn 1958.
- V. L ä c i s, Tiivutud linnud.
- E. Z o l a, Söekaevurid.
- B. T r a v e n, Puuvillanoppijad.
- Ed. V i l d e, Pisuhänd.

T e e m a nr. 4

PAIK. KAPITALISTLIKU AKUMULATSIOONI ÜLDINE SEADUS

- Seminari eesmärk:
1. Selgitada palga olemus ja vormid kapitalismi tingimustes.
  2. Teha selgeks palga suurus ja selle muutumise seaduspärasused.
  3. Tundma õppida seaduspärasust, mis viib proletariaadi olukorra halvenemisele nii relatiivses kui ka absoluutses mõttes.
  4. Anda kriitika kodanlikele väärkontseptsioonidele palga küsimustes ja paljastada kodanlik propaganda, mis püüab eitada tööpuuduse ja töörahva olukorra halvenemise kasvu kapitalismi tingimustes.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Palk kui tööjõu väärtuse ja hinna muundunud vorm.
2. Palga põhivormid. Nominaal- ja reaalpalk.
3. Palga taset mõjutavad tegurid. Rahvuslikud ja teised erinevused palgas.
4. Kapitalistliku akumulatsiooni protsess ja reserv-tööarmee tekkimine ning selle mõju tootmises rakendatud tööliste olukorrale.
5. Kapitalistliku akumulatsiooni üldine seadus ning selle toime tagajärjed.

Kohustuslik kirjandus

- K. M a r x, Kapital, I kd., Tallinn 1953, XXI ptk.; XXIII ptk., § 1; XXIV ptk., § 7.
- V. I. L e n i n, Higi väljapressimise "teaduslik" süsteem, Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Tööliste palgad ja kapitalistide kasum Venemaal, Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Vaesumine kapitalistlikus ühiskonnas, Teosed, 18. kd.
- V. I. L e n i n, Arvude keel, Teosed, 19. kd.

Lisakirjandus

- H. A l l i k, Võrdlusi tööstustöölise elatustasemest Eestis, Tallinn 1957.
- K. K a s k, Tööstustöölise majanduslikust olukorrast kodanlikus Eestis, Tallinn 1957.
- G. P u i s, Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi vaesumine, EPA Rotaprint, Tartu 1962.
- G. R e k k e r, Töölisperekondade tulud ja kulud kodanlikus Eestis, "Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised". Majandusteaduslikke töid IV, Tartu 1962, lk. 123-141.

Ilukirjandus

- M. G o r k i, Konovalov.
- M. G o r k i, Põhjas.

P. K u u s b e r g, Müürid.
I. L a p i t s k i, Pilvelõhkujate varjus.
Ed. V i l d e, Külmale maale.
Ed. V i l d e, Raudsed käed.

T e e m a nr. 5

LISAVÄÄRTUSE MUUNDUMINE KASUMIKS, PROTSENDIKS JA
RENDIKS

- Seminari eesmärk: 1. Teha selgeks, millised konkreetseted vormid võtab lisaväärtus kapitalistliku majanduse tegelikkuses.
2. Mõista lisaväärtuse jaotamise seaduspärasusi kapitalistliku ühiskonna ekspluataatorlike klasside mitmesuguste gruppide vahel.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Kasum kui lisaväärtuse muundunud vorm. Kasuminorm. Tegurid, mis avaldavad mõju kasuminormile.
2. Keskmise kasuminormi kujunemine ja kauba väärtuse muundumine tootmishinnaks.
3. Kaubanduskapital ja kaubanduslik kasum.
4. Laenukapital ja käsumi jagunemine ettevõtjatuluks ning protsendiks.
5. Mis on kapitalistlik krediit ja millistes vormides ta esineb?
6. Mida kujutab endast aktsiakapital? Fiktiivse kapitali erinevus reaalsest.
7. Maarent ja selle esinemisvormid. Maahind.
8. Marxi õpetus lisaväärtuse muundumisest kasumiks, protsendiks ja rendiks ning selle tähtsus proletariaadi klassivõitlusele.

Kohustuslik kirjandus

- K. M a r x, Kapital, I. kd., Tallinn 1953, XIII ptk., § 10.
K. M a r x, Kapital, III kd., Tallinn 1962, I ptk., lk.
26-27, 35-38; IX ptk., lk. 146-150, 153-154; XVI ptk.,

- lk. 248-250, 258; XVII ptk., lk. 259-260, 265-266, 270, 276; XXI ptk., lk. 314, 321, 323-324; XXXVII ptk., lk. 564-566, 569-570, 579-580; XXXVIII ptk., lk. 585-586, 589-591; XXXIX ptk.; XLV ptk., lk. 701, 708, 711.
- V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., lk. 40-41; II ptk., XIII osa; III ptk., IX osa; IV ptk., IX osa, Teosed, 3. kd.
- V. I. L e n i n, Marksistlikud vaated agrararküsimusele Euroopas ja Venemaal. Osa "Kapitalistliku põllumajanduse ülevõimust", Teosed, 6. kd.
- V. I. L e n i n, Karl Marx, Teosed, 21. kd., lk. 48-49.
- V. I. L e n i n, Uusi andmeid kapitalismi arenemisestadustest põllumajanduses, 7., 8. ja 11. ptk., Teosed, 22. kd.

Lisakirjandus

- Fr. E n g e l s, Väärtusseadus ja kasuminorm. K. Marx, Kapital, III kd., Tallinn 1962, vt. Lisa.
- R. A n t o n s, Agraarsuhted kodanlikus Eestis, V ptk., Tallinn 1957, lk. 177-243.
- Eesti NSV ajalugu. Teine trükk, XII ptk., § 1, "Kodanlik maa-reform ja põllumajanduse olukord", Tallinn 1957.
- A. E l l e r, K. Liidaku väikekodanlikust "agraarfilosoofiast", "Eesti Põllumajanduse Akadeemia Teaduslike Tööde Kogumik 10", väljaanne 2, Tartu 1959.
- H. T i i d o, Talurahva olukorrast kodanlikus Eestis, Tallinn 1959.

Ilukirjandus

- H. B a l z a c, Talupojad, Valitud teosed, 12. kd., Tallinn 1961.
- M. M e t s a n u r k, Suvine pööripäev.
- R. S i r g e, Maa ja rahvas.
- Ed. V i l l e, Mahtra sõda.

ÜHISKONDLIKU KAPITALI TAASTOOTMINE. MAJANDUSKRIISID

- Seminari eesmärk: 1. Selgitada ühiskondliku taastootmise mitmesuguste külgede - tootmis-, jaotamis-, vahetus-, ringlus- ja tarbimisprotsessi ühtsust, vastastikust seost ning tingitust. Mõista kogu ühiskondliku kapitali taastootmise ja ringluse põhilisi seaduspärasusi ning arenemistendentse.
2. Õppida tundma majandusseadusi, mis põhjustavad kapitalistliku tootmise tsüklilist arenemist. Mõista, miks kriise pole võimalik kaotada kapitalismi säilimise tingimustes.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Ühiskondliku koguprodukti üldiseloomustus tema väärtuselise koosseisu ja naturaalse vormi järgi.
2. Realiseerimistingimused kapitalistliku lihtsa taastootmise puhul.
3. Realiseerimistingimused kapitalistliku laiendatud taastootmise puhul.
4. Kapitalistliku ühiskonna natsionaalne tulu, selle allikad, jaotamise ja ümberjaotamise seaduspärasused.
5. Majanduskriiside peapõhjus ja selle väljendusvormid. Kriisid ja kapitalismi vastuolude teravnemine. Kodanuluse katsed kriiside "likvideerimiseks" ning nende katsete tulemusetus.

Kohustuslik kirjandus

- K. M a r x, Kapital, II kd., Tallinn 1958, XVIII ptk., § 1; XX ptk., § 1-8; XXI ptk., § 3 (esimene näide).
- Fr. E n g e l s, Anti-Dühring, Tallinn 1954, Kolmas osa, II ptk.
- V. I. L e n i n, Niinimetatud turgude küsimuse kohta, Teosed, 1. kd., lk. 64-73.

Lisakirjandus

- V. I. L e n i n, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., osad VI ja VIII, Teosed, 3. kd.
- V. I. L e n i n, Kriisi õppetunnid, Teosed, 5. kd.
- Eesti NSV ajalugu. Teine trükk, XII ptk., § 5, Tallinn 1957.
- A. R a u d, Marxi majandusõpetusest ja kaasaegsetest marksismivastastest majandusteooriatest, "Artikleid Karl Marxist", Tallinn 1960, lk. 77-101.

Ilukirjandus

D. S t e i n b e c k, Vihakobarad.

T e e m a n r. 7

IMPERIALISMI MAJANDUSLIKUD PÕHITUNNUSED JA TEMA AJALOOLINE KOHT

- Seminari eesmärk: 1. Teha selgeks imperialismi olemus, tundma õppides talle omaseid majanduslikke põhitunnuseid, kapitalismi põhilise majandusseaduse toimet imperialismi tingimustes.
2. Mõista, miks imperialism on monopolistlik, parasiitlik ja roiskuv ning surev kapitalism, mis teeb tema kukutamise paratamatuks ajalooliseks ülesandeks.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Monopolide kujunemine valitsevaks majandusvormiks, monopoliselt kõrgete kasumite kindlustamine, konkurentsi teravnemine, töörahva ekspluateerimise suurenemine.
2. Finantsoligarhia olemus.
3. Kapitali väljavedu imperialismi majandusliku põhitunnuseksena.
4. Maaailma majanduslik jaotamine ja rahvusvaheliste monopolide olemus.
5. Maaailma territoriaalne jaotus ning võitlus ümberjaotamise pärast. Imperialismi koloniaalsüsteem.

6. V. I. Lenin ning NLKP programm imperialismi ajaloolisest kohast.
7. Imperialismiajastu kapitalismi majandusliku ja poliitilise arenemise ebaühtluse seadus ning selle seaduse toime ajaloolis-praktilised tagajärjed.

Kohustuslik kirjandus

- V. I. L e n i n, Euroopa Ühendriikide loosungist, Teosed, 21. kd.
- V. I. L e n i n, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium, osad I-IV, VII-X, Teosed, 22. kd.
- V. I. L e n i n, Imperialism ja sotsialismi lõhenemine, Teosed, 23. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, Tallinn 1961, Esimene osa, § 1, lk. 7-11.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee avalik kiri parteiorganisatsioonidele, kõigile Nõukogude Liidu kommunistidele, Tallinn 1963.
- L. F. I l j i t š o v, Partei ideoloogilise töö järjekordsed ülesanded, I osa, Tallinn 1963.

Lisakirjandus

- V. I. L e n i n, Tootmise kontsentratsioon Venemaal, Teosed, 18. kd.
- A. R a u d, Müüt "rahvakapitalismist", "Looming" 1962, nr. 5, lk. 786-792.
- A. R a u d, Tänapäeva kodanlike ja reformistlike majandusteadlaste seebimullid, "Eesti Kommunist" 1961, nr. 12, lk. 8-16.
- V. T š e p r a k o v, 60-ndate aastate imperialism. Mõnedest arengutendentsidest, "Eesti Kommunist" 1964, nr. 2.

Ilukirjandus

- H. B a r b u s s e, Tuli.
- M. L a r n i, Ilus seakarjus, "Loomingu" raamatukogu nr. 36-38, Tallinn 1961.
- M. L a r n i, Neljas selgrootüli.

H. L e b e r e c h t, Vassarite paleed.
J. L o n d o n, Martin Eden.
J. L o n d o n, Raudne kand.

T e e m a n r. 8

KAPITALISTLIKU MAAILMA MAJANDUS TEMA ÜLDKRIISI
PERIOODIL

Seminari eesmärk: Teha selgeks kapitalismi üldkriisi olemus - maailma lõhenemine kaheks vastandlikuks ühiskondlikuks süsteemiks, kooseksisteerimine ja võitlus nende vahel -, selle kriisi põhijooned ja arenguetaapid.

Selgitada imperialismi koloniaalsüsteemi kriisi majanduslikud ja poliitilised põhjused, selle süsteemi kokkuvarisemise ja likvideerimise praktika.

Mõista uute nähtuste olemust kapitalismi üldkriisi perioodil.

Teemad referaatideks ja sõnavõttudeks

1. Maailma lõhenemine kaheks vastandlikuks ühiskondlikuks süsteemiks kui kapitalismi üldkriisi peamine ja otsustav tunnus.
2. Kapitalismi üldkriisi etappide iseloomustus. NLKP programm kaasaja epohhi iseloomust.
3. Koloniaalsüsteemi kriis ja kokkuvarisemine kui imperialismi sisemiste vastuolude arenemise tagajärg. Noorte rahvusriikide majanduse arenemise teed.
4. Kapitalistliku majanduse parasitismi ja roiskumise suurenemine kapitalismi üldkriisi ajastul.
5. Kapitalistliku majanduse vastuolude teravnemine riiklik-monopolistliku kapitalismi arenemisega.

Kohustuslik kirjandus

Fr. E n g e l s, Anti-Dühring, Tallinn 1951, lk. 245-247.
V. I. L e n i n, Sotsialism ja sõda, Teosed, 21. kd.
V. I. L e n i n, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium,

VIII ptk., Teosed, 22. kd.

- V. I. L e n i n, Imperialism ja sotsialismi lõhenemine, Teosed, 23. kd., lk. 94.
- V. I. L e n i n, Riik ja revolutsioon, Teosed, 25. kd., lk. 382-383.
- V. I. L e n i n, Ähvardav katastroof ja kuidas selle vastu võidelda, Teosed, 25. kd., lk. 334.
- V. I. L e n i n, VK(b)P seitsmes kongress 6.-8. märtsini 1918. aastal. Ettekanne partei programmi revideerimisest ja nimetuse muutmisest 8. märtsil, Teosed, 27. kd.
- V. I. L e n i n, Kiri Ameerika töölistele, Teosed, 28. kd.
- V. I. L e n i n, VK(b)P programmi projekt, Teosed, 29. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei program, Tallinn 1961, Esimene osa, § IV ja V.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongress 17.-31. oktoobril 1961. Stenogramm I, Tallinn 1962, lk. 25-27.
- Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamise avaldus, Tallinn 1960.

Lisakirjandus

- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee avalik kiri parteiorganisatsioonidele, kõigile Nõukogude Liidu kommunistidele, Tallinn 1963.
- A. A r z u m a n j a n, Imperialistliku "integratsiooni" kriis, "Eesti Kommunist" 1963, nr. 4, lk. 66-73.
- L. F. I l j i t š o v, Partei ideoloogilise töö järjekordsed ülesanded, I osa, Tallinn 1963.
- Imperialistlikust "integratsioonist" Lääne-Euroopas ("Ühisturg"), "Rahva Hääl", 1962. nr. 206-209.
- V. K i n g i s s e p p, Kellele iseseisvus, kellele ike, Tallinn 1946.
- Kolonialismi kokkuvarisemine. Lühiteatmik, Tallinn 1964.
- M. P e s t i, Rahvuslik reetmine "rahvusluse" sildi all, Tallinn 1960, VIII ptk.
- G. P u i s, Kapitalismi üldkriisi uus etapp, "Eesti Kommunist" 1961, nr. 3.
- G. P u i s ja A. R a u d, Maaailma kapitalismi kriis, Tallinn 1964.

G. V a l g m a, Mida kujutab endast "ühisturg"? "Küsimused
ja Vastused" 1963, nr. 6, lk. 7-12.

Ilukirjandus

P. A b r a h a m s, Kõue rada.

L. A r a g o n, Kommunistid.

E. C a l d w e l l, Jenny.

V. L ä c i s, Kaluri poeg.

J. M a d a r i k, Riigikukutajad.

Koostajad: E.-L. Mikkelsaar ja I. Pandis (kirjan-
duse nimestik)

Toimetaja: V. Matin. Korrektor: V. Kingo
Kordustruk

Paljundamiseks antud 25. X 65. Faber 60x84 cm.
Trükipoognaid 1,25. Tingtrükipoognaid 1,14. Arvestus-
poognaid 1. Tiraaž 150. Tellimise nr. 136.

EFA rotaprint, Tartu, Riia 12

Hind 2 kop.

A-27152

Hind 2 kop.

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00427660 8